

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»

РОЛЬ ДЕРЖАВИ У ФІНАНСУВАННІ ДОСЛІДЖЕНЬ І РОЗРОБОК У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

ГРИГА В.Ю. кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник

РИЖКОВА Ю.О. науковий співробітник

Мета - оцінити відставання України у фінансуванні ДіР відносно країн ЦСЄ.

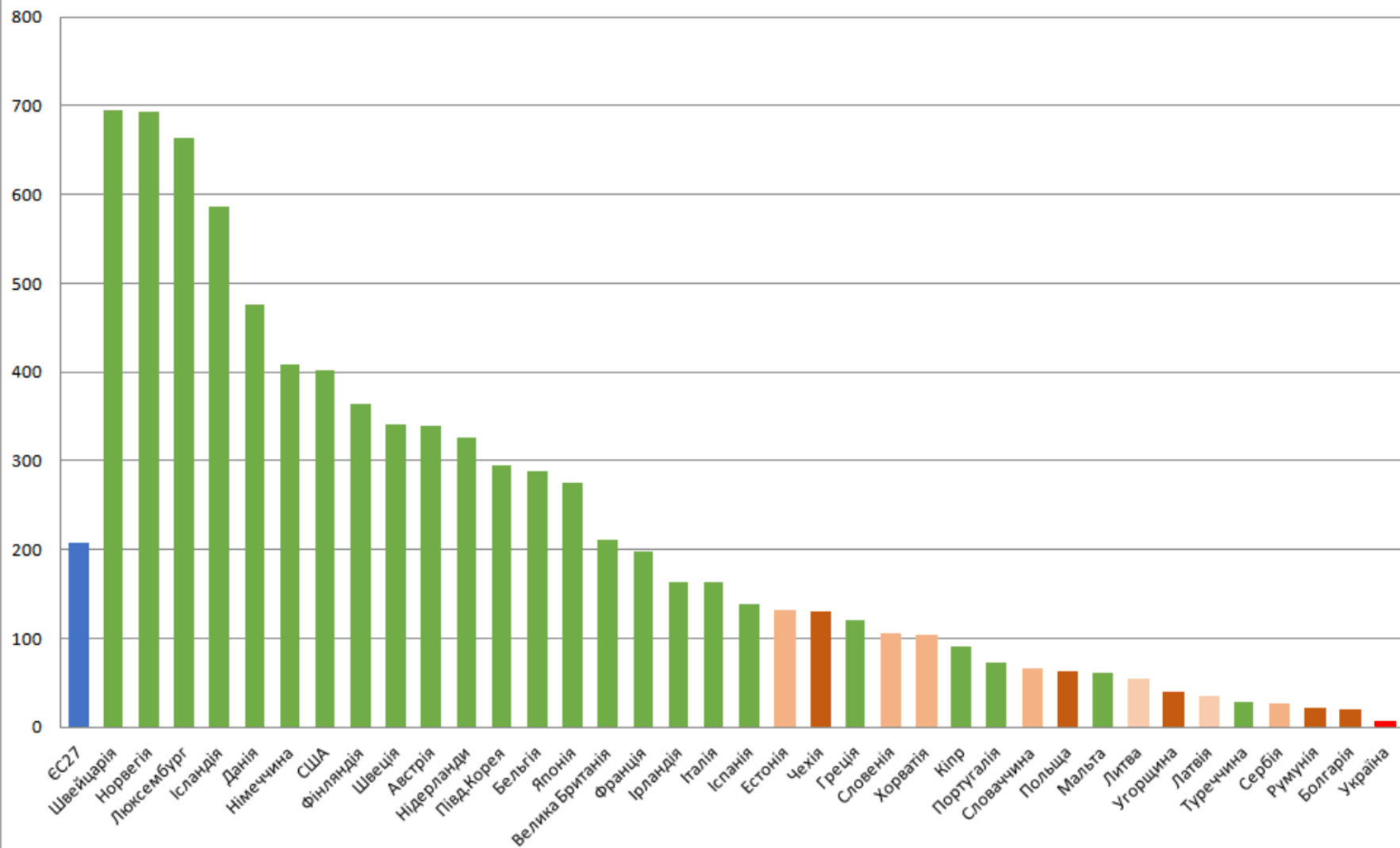
- Наука є одним із ключових факторів економічного та суспільного розвитку країни у довгостроковому періоді
- Державне фінансування досліджень і розробок характеризує ставлення уряду до науки як до фактора економічного розвитку
- У країнах Центральної та Східної Європи (ЦСЄ) проведено значні реформи в системі фінансування науки, які пов'язані з оновленням методик оцінювання діяльності наукових установ, підвищенням уваги до ефективності використання державних коштів, пошуком оптимального балансу державного та приватного фінансування.

Основні показники державного фінансування ДіР та людських ресурсів у країнах Центральної та Східної Європи, 2019 р.*

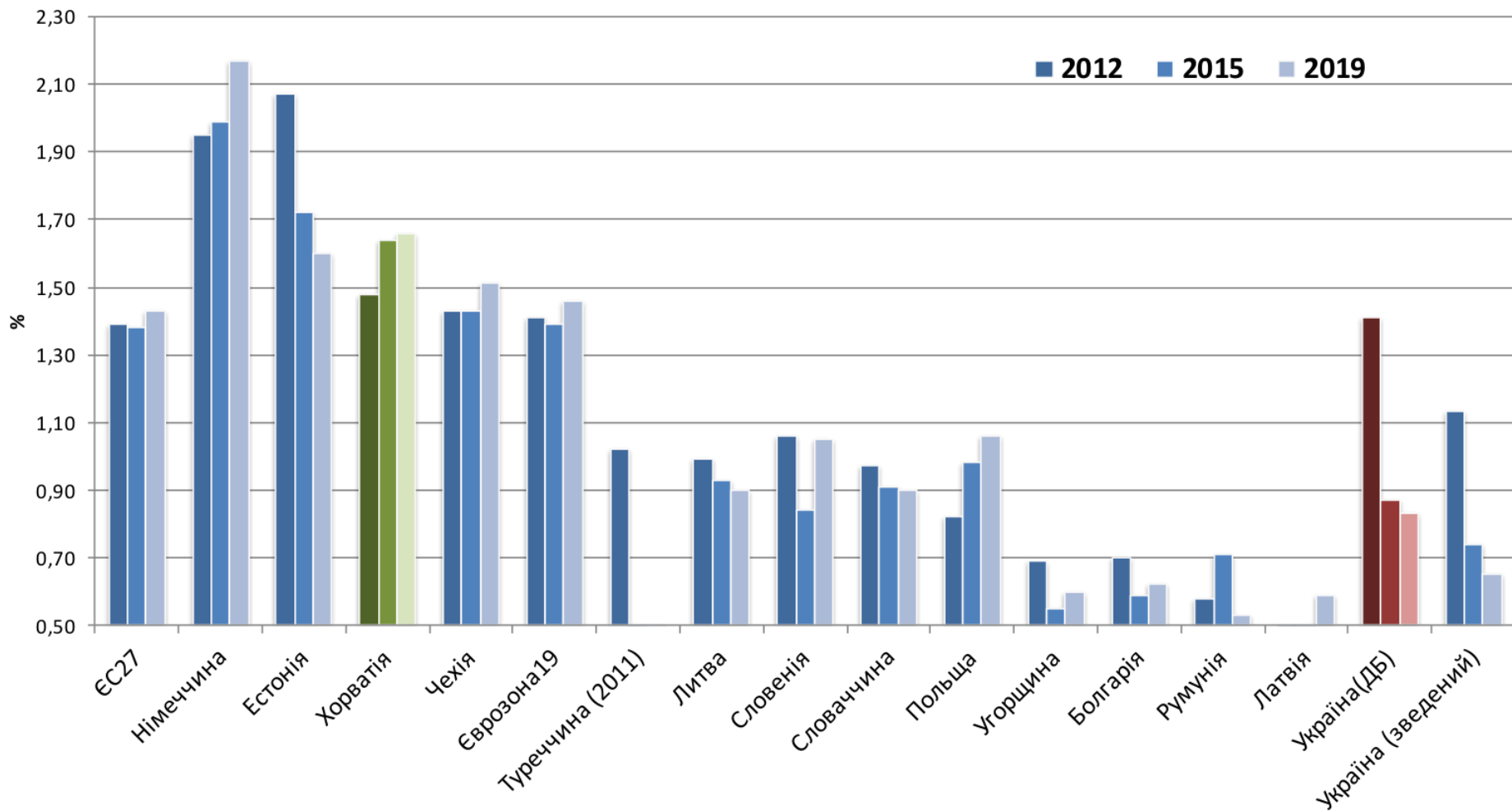
Показники Країни	Наукоємність ВВП, %	Державні витрати на ДіР, % ВВП	Витрати на ДіР за джерелами фінансування, %				Бюджетні асигнування на ДіР, євро на душу населення	Кількість дослідників на 1000 зайнятих	Кількість дослідників в у державному секторі (% у загальній кількості)
			Державний сектор	Підприємницький сектор	Сектор вищої освіти/ Неприбуткові організації	Іноземні кошти			
ЄС-27	2,1	0,62	29,6	59,1	1,2	9,0	208,5	8.9	11,2 (FTE)
Болгарія	0,84	0,21	23.4 (2018)	43.1 (2018)	0.4 (2018)	33.1 (2018)	19.5	4.8	27.9
Чехія	1,94	0,65	33,7	38,2	1,1	27,0	131,0	7,8	18,7
Польща	1,32	0,43	35,4	53,2	4,4	7,0	62,4	7,4	1,8
Угорщина	1,48	0,49	33,39	52,9	0,5	14,8	40,6	8,3	16,5
Словаччина	0,83	0,33	40,5	46,8	2,1	10,7	66,1	6,9	18,2
Словенія	2,0	0,3	23,7	62,6	0,6	13,1	105,6	10,0	16,9
Сербія	0,89	0,41	45,9	9,1	25,4	19,7	26,6	8,1	20,1
Румунія	0,48	0,17	33,3	57,1	0,6	9,0	22,1	2,0	39,2
Україна** (not FTE)	0,43	0,17	46,2	31,0	0,5	22,3	7,4	3,1	50,3

* або останній можливий рік

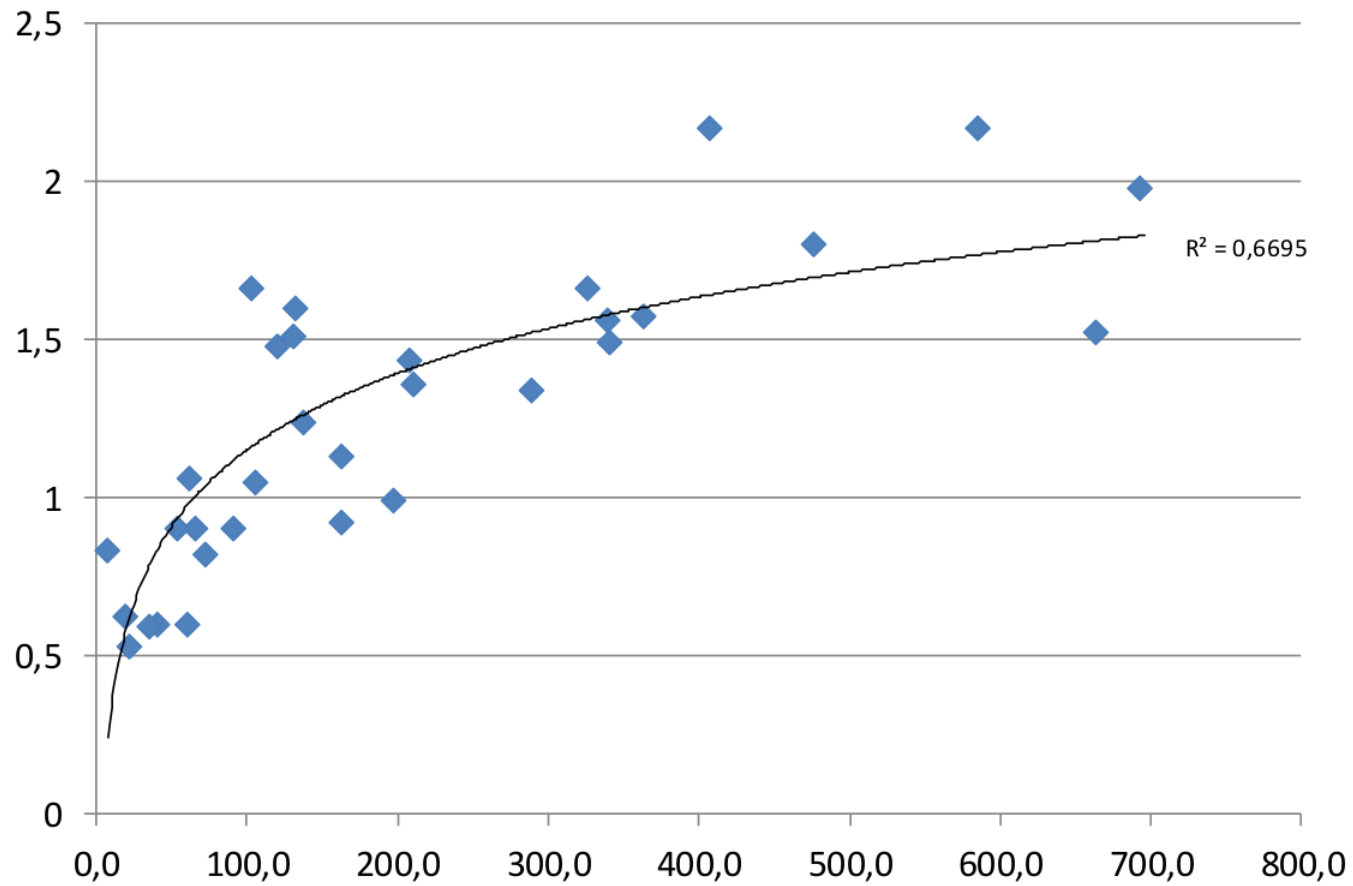
Бюджетні асигнування на ДіР, Євро на душу населення

Динаміка питомої ваги асигнувань на дослідження і розробки у витратах бюджету, %

% GBARD vs фінансування ДіР на одного жителя, 2019

Висновки

- ✓ держава відіграє ключову роль у фінансуванні ДіР. Бюджетні асигнування на науку в європейських країнах в середньому становлять 1,4% витрат державного бюджету, що дозволяє виділяти на ДіР близько 200 Євро на 1 жителя на рік.
- ✓ В країнах ЦСЄ ці показники є значно меншими: від 20 Євро в Болгарії до 131 Євро в Чехії. В Україні з державного бюджету виділялось на науки менше 8 Євро на 1 жителя. При цьому має місце негативна динаміка цього показника, що призводить до зростання розриву з середнім рівнем по ЄС: якщо у 2012 році його рівень становив близько 25%, то вже у 2019 році - понад 50%. Тоді як в більшості країн ЦСЄ уряди збільшують фінансування ДіР щонайменше у розрахунку на душу населення.
- ✓ Уряду України необхідно вживати більш активних дій щодо реформування наукової системи, особливо щодо стимулювання/створення умов для розвитку наукових досліджень у підприємницькому секторі. Крім того, існує об'єктивна необхідність нарощувати обсяги фінансування ДіР та наукових кадрів.
- ✓ В іншому випадку ситуація буде тільки погіршуватися, країна втрачатиме і ту частину наукового потенціалу, яка ще залишилась після 30 років відсутності належної уваги до розвитку науки.

Дякуємо за увагу!!!

v.gryga@gmail.com

yu.ruzhkova@gmail.com